

Asia: VN/1014/2025

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi kielitutkintoja koskevan lainsäädännön muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Sivistysala ry:n (Sivista) tavoitteena on, että Suomi on parhaiten koulutettujen ihmisten hyvinvoiva, avoin ja vetovoimainen maa, jossa osaamisella ja luovuudella tehdään parempaa maailmaa. Sivista pitää ehdotettuja muutoksia kielitutkintojärjestelmään pääosin kannatettavana. Jatkovalmistelussa on kiinnitettävä vielä huomiota ehdotettujen uudistusten (esimerkiksi osakokeiden suorittaminen) vaikutuksiin tutkinnon järjestäjille.

Sivista pitää valtionhallinnon kielitutkinnon lakkauttamista ja sulauttamista yleiseen kielitutkintojärjestelmään kannatettavana sekä saavutettavien synergiaetujen että kielitutkintojen selkeyttämisen kannalta.

Esityksessä ehdotetaan kohdennettavan kertaluonteiset määrärahat vuosille 2025 ja 2026 uudistusten toteutukseen. Jatkossa esimerkiksi laajenevasta koetarjonnasta syntyvät pysyvät kustannukset on tarkoitus kattaa tutkintomaksuilla sekä Opetushallituksen olemassa olevien määrärahojen puitteissa. Vaikutusarvioinnista jää epäselväksi, onko uudistuksilla ennakoitavissa vaikutusta osallistumismaksujen suuruuteen.

Sivista suhtautuu myönteisesti järjestelmän tehostamiseen digitalisaatiota hyödyntämällä. Prosessin sekä kokeen digitalisoimisessa on kuitenkin edettävä harkitusti ja huolellisesti siten, että kokeen järjestäjillä on riittävät edellytykset tarjota laadukas ja toimintavarma koetilanne. Osallistujilta edellytettävät tietotekniset valmiudet eivät myöskään saa muodostua esteeksi kielellisen osaamisen osoittamiselle. Sivistan käsityksen mukaan nykyisten yleisten kielitutkintojen merkittävä haaste on ollut osallistujien kyky valita oikean taitotason koe. Sivista pohtii voisiko tulevaisuudessa digitalisoituva koe mahdollistaa sellaisen adaptiivisuuden, että tätä haastetta olisi mahdollista

ratkoa. Sivista toteaa, että maksuton ylimmän tason koe voi houkutella enenevissä määrin ilmoittautumaan osaamiseen nähden liian vaativaan kokeeseen.

Sivista pitää ehdotusta osakokeiden suorittamisesta erillisillä koekerroilla osin haastavana, sillä aiempaa kirjavampi osallistujajoukko lisää tutkinnon järjestäjien käytännön työtä. Pahimmillaan tämä myös lisää koetilaisuuksien ruuhkautumista, kun sama henkilö käy useammassa koetilaisuudessa suorittamassa osakokeita.

Sivista pitää sinänsä hyvänä, että tutkinnon järjestämisestä sopimista pyritään joustavoittamaan. Luonnoksesta jää kuitenkin epäselväksi, miksi lainsäädännössä ei olisi tarpeen määrätä sopimuksen purkamisperusteesta.

Jatkovalmistelussa on vielä täsmennettävä kokeen arvostelijan julkisuuteen liittyviä kohtia esityksessä. Asiantuntevien arvostelijoiden saatavuus on keskeinen tekijä tutkinnon laadukkuuden varmistamisessa. Luonnoksen mukaan tapauskohtaisesti olisi harkittava, onko tieto tutkinnon tai osakokeen arvioijasta tarpeellinen vai ei niihin tarkoituksiin, joihin luovutuspalvelun kautta luovutettaisiin tutkintosuoritustietoja. Arvioijarekisterin julkisuus rajatuissakin tapauksissa voi vaikuttaa tehtävän houkuttelevuuteen, sillä arvioijatiedon julkistaminen voi aiheuttaa jopa turvallisuusriskin.

Muissa toteuttamisvaihtoehdoissa on viitattu Opetushallituksen esiselvitykseen, jossa on tarkasteltu mahdollisuutta suorittaa suomen ja ruotsin kielen erinomaista taitoa osoittava tutkinto osana korkeakouluopintoja. Ehdotus on kiinnostava, mutta kuten luonnoksessa todetaan, vaatisi vielä tarkempaa selvittämistä. Mahdollinen jatkovalmistelu tulisi tehdä tiiviissä yhteistyössä korkeakoulujen kanssa, sisältäen muun muassa erinomaisen taitotason kansallisten kriteerien laadintaa sekä korkeakoulujen henkilöstön kouluttamista suoritusten vastaanottamiseen.

Sivista katsoo, että esitysluonnoksessa ehdotetuilla muutoksilla on mahdollista saavuttaa uudistukselle asetetut tärkeät tavoitteet muun muassa tutkintotilaisuuksien saatavuuden edistämisestä. Tämä edellyttää kuitenkin huolellista ja sujuvaa yhteistyötä uudistusten valmistelussa. Ehdotetun lainsäädännön on tarkoitus tulla voimaan 1.1.2026. Sivista pitää aikataulua hyvin kunnianhimoisena.

Tikkinen Annakaisa
Sivistysala ry